

NORGES BONDELAG

Næringskomiteen
Næringskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
+47 92 85 84 95

Vår dato
15.05.2020
Deres dato

Vår referanse
16/00484-26
Deres referanse

Representantforslag 84 S (2019–2020) om et nytt jordvernmål for maksimal omdisponering av 2000 dekar dyrka mark - merknader

Det vises til representantforslag 84 S (2019-2020) hvor følgende tre forslag fremmes:

- 1) Stortinget fastsetter et nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 2000 dekar årlig innen 2026.
- 2) Stortinget ber regjeringen legge frem en egen jordvernstrategi med tiltak for å nå jordvernmålet.
- 3) Stortinget ber regjeringen utforme et mål for omdisponering av dyrkbar mark, samt tiltak som vil redusere jordbrukets eget forbruk av matjord.

Norges Bondelag mener det er positivt at Stortinget diskuterer et forsterket mål for å ta vare på matjorda i Norge og vil gjerne komme med et skriftlig innspill.

Vurdering av punkt 1 – nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 2000 dekar årlig innen 2026

Jordvern handler om å sikre dagens befolkning, samt våre etterkommere, muligheten til å dyrke egen mat på egen jord. Siden 2. verdenskrig er over 1,2 millioner dekar av den beste matjorda i Norge blitt omdisponert til annen arealbruk. Det totale jordbruksarealet i Norge har økt de siste 25 årene, men den beste jorda – hvor vi kan produsere korn, frukt, bær og grønnsaker – er blitt redusert. Forklaringen er at det er blitt mer innmarksbeite, mens fulldyrket jord mange steder er blitt omdisponert eller tatt ut av drift.

Stortinget vedtok i 2015 en nasjonal jordvernstrategi med mål om at det maksimalt skal omdisponeres 4000 dekar dyrket jord pr år. Norges Bondelag mener det er positivt at Stortingets mål er nådd. I 2017 og 2018 ble det omdisponert henholdsvis 3 900 og 3 600 dekar dyrka jord. Det er nå tid for å øke ambisjonene og redusere målet for omdisponering av matjord.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5 0190 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05. 91392	Internett: www.bondelaget.no

Norges Bondelag støtter Representantforslag 84 S (2019-2020) om et redusert mål for omdisponering av matjord innen 2026.

Vurdering av punkt 2 – legge frem en egen jordvernstrategi med tiltak for å nå jordvernmålet

Stortinget vedtok i 2015 en nasjonal jordvernstrategi sammen med målet om å redusere omdisponering av matjord til 4 000 dekar per år innen 2020. Matjord og jordbruksarealene er viktige for å sikre selvforsyningen i Norge. De har også betydning i et klima og miljøperspektiv. Å binde karbon i jorda som et klimatiltak, sikre naturmangfold samt sikre arealene som grunnlag for fremtidig næringsutøvelse og økt matproduksjon, vil være viktige oppgaver for landbruket.

Norges Bondelag mener all matjord må gis et langt sterkere juridisk vern. Det er i dag en meget vid adgang til å omdisponere jordbruksareal etter plan- og bygningsloven, samt jordloven §§ 9 og 12. Denne adgangen kan imidlertid innskrenkes vesentlig ved å endre jordloven § 2 andre og tredje ledd, slik at omdisponering kun kan skje når formålet er samferdselstiltak og teknisk infrastruktur, forutsatt at det ikke finnes alternativt areal og tiltaket er kritisk viktig.

Det er videre nødvendig å lage en helhetlig politikk som sikrer jordressursene i utbyggingssaker og etablere avbøtende tiltak når matjord nedbygges. Norges Bondelag støtter forslaget om ny jordvernstrategi og vil gjerne bidra i en nærmere arbeid om utforming av strategien.

Vurdering av punkt 3 – mål for omdisponering av dyrkbar mark, samt tiltak som vil redusere jordbrukets eget forbruk av matjord

SSB rapport 2019/15 «Landbrukets egen nedbygging av jordbruksareal» viser at 22 % av det totale arealet som ble nedbygget i perioden 2004 – 2015, var arealer som i hovedsak kan knyttes til landbrukets egen nedbygging. Nedbygging av jordbruksareal der formålet er knyttet til jordbruksproduksjon (jordlovens § 9) krever ikke søknad om omdisponering etter plan- og bygningsloven. Eksempler på dette er driftsbygninger, våningshus og driftsveger i jordbruket. Dette er derfor arealer som ikke blir rapportert inn i KOSTRA (kommune-stat rapportering) over jordbruksareal tillatt omdisponert til andre formål enn jordbruk.

Norges Bondelag vil påpeke at det ikke er mulig å unngå at noe jordbruksareal bygges ned i forbindelse med fornyelse av driftsbygninger i landbruket. Strukturendringer gjør at nye driftsbygninger krever større areal enn eldre driftsbygninger. Det er videre nødvendig at nye fjøs for storfe, sau og geit ligger slik til at dyra har kort vei til beitearealene. Vi mener imidlertid det er potensial for bedre planlegging og løsninger som gir mindre nedbygging av matjord. Norges Bondelag har siden 2017 jobbet med rådgivingsarbeidet slik at bonden kan gjøre kloke valg og minimalisere nedbyggingen av matjord på egen eiendom. For å få til dette trengs det kompetanse hos bonden selv og i rådgivingsapparatet rundt bonden.

Vår dato
15.05.2020

Vår referanse
16/00484-26

Norges Bondelag støtter forslaget om at regjeringen utformer et mål for omdisponering av dyrkbar mark, samt tiltak som vil redusere jordbrukets eget forbruk av matjord.

Det totale arealet av dyrkbar jord i Norge utgjør om lag 12,5 millioner dekar. I perioden 2000 – 2017 varierte omdisponering av dyrkbar jord fra 2200 til 10 200 dekar pr. år. **Norges Bondelag mener det også må settes mål om å redusere omdisponeringen av dyrkbar jord.**

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrid Hjørnegård

Finn Erlend Ødegård